

Díjátadó

A Vidéki Színházak Fesztiváljának díjait 2019. szeptember 11-én díjátadó ünnepségen adták át a budapesti Thália Színházban.

A Miskolci Nemzeti Színház *Cyrano* című előadása, *Keszég László* rendezése nyerte el a legjobb előadás díját, amelyen *Ráckevei Anna* és *Zayzon Zsolt* színművész játékát, továbbá **Fekete Anna** és **Papp Janó** tervezői, valamint Varga Zsófia dramaturgi munkáját is elismerte a zsűri.

Lantos Anikó, a Thália Színház fesztiválorganizátora a rendezvény díjkiosztóján elmondta: nyolcadik alkalommal szervezték meg az évad kezdetén a fesztivált. Szeptember 2. és 8. között a budapesti Thália Színházban hét nap alatt 9 produkció, 7 nagyszínpadi és 2 stúdió-előadás volt látható. A kilenc vidéki társulat budapesti bemutatkozását a közönség kiemelkedő érdeklődése kísérte, a fesztivál nézettsége 95 százalékos volt. Kiemelte, hogy a Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alappal (MTVA) való együttműködés keretében a fesztivál öt produkciójáról – a *Lear*, *Az eltört korsó*, a *Cyrano*, a *Ványa bácsi* és a *Svejk* című előadásokról – televíziófelvétel is készült.

Fekete Anna díszlettervező és Papp Janó jelmeztervező a legjobb látvány (díszlet-jelmez) díját a tatabányai Jászai Mari Színház *Svejk* című produkciójával érdemelte ki. Jaroslav Hašek művét Spiró György átiratában, Tapasztó Ernő rendezésében láthatta a közönség.

Bemutatjuk Fekete Anna díszlettervezőt:



A színházi közeg családirag adott volt, rajzolni, festeni, kézműveskedni gyerekkorom óta szerettem. A színházszeretet és az alkotás pedig találkozik a látványtervezésben. Általános iskola hetedik osztályában már tudtam, hogy díszlettervező szeretnék lenni. A középiskola alatt végig rajziskolába jártam, a Magyar Képzőművészeti Egyetem látványtervező mesterképzésén 2015-ben végeztem díszlet-báb szakon. Mestereim É. Kiss Piroska és Orosz Klaudia voltak.



Szőrke kertek, RS9 színház



Fotó: DÖBÖLÉRY DÁNIEL

Bádogdob

Nem zárkózom el a jelmeztervezéstől, de a terekre sokkal érzékenyebb vagyok. Először a *Bádogdob* díszletéért nyertem el a kritikusok díját. Az előadás rendezőjével, Hegyemegi Mátéval egy rendezővizsgában dolgoztunk együtt. Ő színészként, én pedig tervezőként. A *Bádogdob* díszletének olyan teret kellett létrehozunk, ami nagyon sok különböző helyszín megjelenítésére alkalmas. Szinte minden jelenet máshol játszódik, krumpliföldön, lengyel postán, temetőben, templomban, pincében. Ezt folyamatos díszletváltásokkal követni lehetetlen. A kiindulópont az otthon, egy erőteljesen igénybe vett, lelakott lakás volt, ami rengeteg mindent látott és megélt a történelem

során. Aminek lenyomatai kirajzolódnak a falon, mint a képkeretek vagy a rádió nyomai. Ezeket a nyomozó hatású foltokat és rohadásokat szerettem volna úgy megjeleníteni, hogy egyúttal valami szépnek, egy óriási tájképnek is láthassuk.

Azután 2014-ben a dunaujvárosi Bartók Színház Molière: *Amphytrion* előadásánál dolgoztunk újra együtt Hegyemegi Mátéval. Az együttműködés 2015-ben újra Dunaújvárosban a Gábor Sára: *Don Quijote voltam* című előadással folytatódott. A Szkéné Színház Kohlhaas-bemutatójával vált szorosabb kapcsolatunk, hiszen ez egy nagyon intenzív próbafolyamat volt. Az előadás a Zsámbéki Rakétabázison született, ahol maga a helyszín atmoszfé-

Fotó: DÖMÖLKY DÁNIEL



Jeanne d'Arc, Katona József Színház

rája rengeteget hozzátett a nézői és az alkotói élményhez is, de igazi kihívás volt a megvalósítás szempontjából. Lehet, hogy egyszerűnek tűnhet a díszlet. Ez csak egy medence vízzel megtöltve. Ezt minden próbára és előadásra tűzoltóautó hozta a bázisra, és minden alkalommal újra kellett tölteni, melegíteni és kiszivattyúzni. A díszletelemek helyben készültek el. A színészek is beálltak festeni. Ez valódi csapatmunka és próbatétel, hogy ilyen nehézségek között is jó alkotótársak vagyunk-e. Az elmúlt években sokszor dolgoztunk együtt.

Isztambulban voltam Erasmus ösztöndíjjal, ami nagyon meghatározó volt számomra. A lehetőségek közül ez volt a legkevésbé népszerű, Berlinbe, Londonba akart menni mindenki. Nekem viszont ez tűnt a legizgalmasabbnak. Az egyetem hasonló struktúrában működik, mint a Magyar Képzőművészeti Egyetem, de van például elképesztően jó

báb tanszékük úgy, hogy bábszínházak nincsenek Isztambulban. Egész évben egyetlen nagy fesztiválra készülnek. Imádtam a várost és az ottani életet is.

Azokat a díszleteket szeretem, amelyek elemeit többször és többféleképpen lehet értelmezni. Ami valami olyat is tud, amire első látásra nem gondolnánk, van benne valami titok. Szeretek alkotni, létrehozni valamilyen konkrét tárgyat. A díszleteimben mindig vannak olyan részletek vagy kellékek, amiket én csináltam.

A díszlettervező egy csapat tagja, a rendező választásán múlik az ő sorsa. Ez a kiszolgáltatottság rám nagy hatással van. Szerencsésnek érzem magam, mert jókor jó lehetőségek találtak meg.

Bemutatjuk Papp Janó – nyolcszoros Dömötör-díjas – jelmeztervezőt:



Már tízévesen ámulattal néztem a kosztümös filmeket, illetve az olvasmányaim voltak számomra rendkívül inspirálóak, és magam elé képzeltem világukat. Mindig is magával ragadtak a textíliák, amely érzés az évek során csak erősödött bennem. Igazán magas vizuális képzelőerővel bírtam, és láttam magam előtt a megelevenedő világokat. Eleinte csak gyönyörködtem textilekben, majd megtanultam varrni kézzel és varrógéppel. Franco Zeffirelli *Traviata* című operafilme hatalmas élményt jelentett számomra, és ösztökélt arra, hogy a jelmeztervezés irányába forduljak. A zene is az egész pályám során elkísért. Ha prózához tervezek, akkor is igyekszem egy dallamot találni hozzá, ami inspirál a tervezés folyamatában.

Sokat jártunk a családdal kisgyermekkoromtól színházba. Engem nem a színházi élmény ragadott meg, hanem a jelmezek. Nagyon szerettem a régi ruhákkal foglalatatoskodni. Ha akkor többet tudhatok róluk, talán ma textilrestaurátor lennék. A családban nem volt ilyesmihez segítségem, voltak viszont olyan családi barátok, akik segítettek – itt most Kopasz Márta (1911–2011) grafikusművészre gondolok elsősorban. Neki köszönhető a művészeti szak megalakítása a Tömörkény István

Hyperion FN 300 6C

Hyperion FN 300 TW

Hyperion PR 300 6C

Hyperion PR 300 TW



Gimnáziumban. Márta néni volt az első mentorom. Az ő révén ismertem meg Márk Tivadart és Schäffer Juditot. Engedélyt kaptam a szegedi színház igazgatójától, hogy elvihetek varrodai hulladékokat. Így olyan anyagokat használhattam, amelyek akkor kereskedelemben nem voltak kaphatók.

A gimnázium végére már tudtam, hogy mi akarok lenni. Az első tervem – és erről ma sem tettem le – egy marionett opera-bábszínház alapítása volt. Rajongok az operáért. Egy-két salzburgi opera-előadás furesa világa adta az ötletet. Ezekkel a bábokkal mindent meg lehet csinálni, amit egy színész nem tud. Ez vonzott engem.

Az érettségim évében Márk Tivadar a Szegedi Szabadtéri Játékokon tervezte a *Don Carlost*, amelyet Ruszt József rendezett. Kopasz Márta néni közbenjárására odahívott engem asszisztensének. A feladathoz egy varroda is összeállt. Ott



Bánk Bán, Gertrudisz báb



Don Carlos, Erzsébet

jöttem-mentem, anyagbeszerzésben, mindenben segédkeztem. Ez a varroda dolgozott aztán következő nyáron is, amikor Schäffer Judit tervezett az előadáshoz jelmezeket. A varrodában meglátta a babákon azokat a ruhákat, amiket készítettem. Megtudta, hogy szeretnék jelmeztervező lenni, és felajánlotta, hogy az ő engedélyével az Operaház minden műhelyében töltsék el egy-egy időszakot és tanuljak. Ennek köszönhetően a tütükészítéstől kezdve a festőműhely rafinériáig mindent megtanultam.

Operababáimnak köszönhetően megismert a szakma. 19 évesen már a Katona József Színházban találtam magam, első darabom bemutatóján, Máté Gábor rendezésében egy sokszereplős produkcióban. Izgalmas kezdés volt, ami teljesen elvarázsolt.

Tizenhárom évadon keresztül dolgoztam a Szegedi Nemzeti Színházban. Az első opera, amit

terveztem, a *Don Giovanni* volt Szikora János rendezésében. Gregor József egyetlen rendezésének, a *Don Carlos*nak én voltam a jelmeztervezője. Amikor Ruszt József létrehozta a Független Színpadot, és pár színészével Budapestre jött, én is vele jöttem.

Az Operaháztól kezdve a vidéki színházakon át a Fővárosi Nagycirkusznak is terveztem. Dolgoztam a Vígyszínházban, a Nemzetiben, a Radnóti Színházban, a Pesti Színházban és Kapás Dezső egyik utolsó rendezésében a Játékszínben. Ezt mind szabadúszóként, engem soha nem szerződtettek le sehova. A Bárka egyik alapítója lehettem. Mindezek mellett Békéscsabán és Dunaújvárosban is folyamatosan dolgoztam. A Szegedi Szabadtéri mindig is kihívást jelentett, a hatalmas színpad és nézőtér miatt más adottságokra kell figyelni. 2000 és 2006 között folyamatosan tervezhettem itt.

Legemlékezetesebb munkáim, kedvenceim: minden műfajból az első. Az első katonás bemutatóval még álmodom párszor. Az első szegedi opera, a *Don Giovanni*. Az első mesém, a *Hókirálynő*, amire az első Dömötör-díjat kaptam a nyolcából. Ez azért is fontos számomra, mert a közönség szavazatai alapján ítélik oda. Az első kortársbalett-előadásom Bozsik Yvette-tel, az első alternatív előadásom Halász Péter *Fából faragott királyfi*ja a frissen nyílt Katona Kamrában.

Nagyon boldog voltam akkor is, amikor Kulka János azt nyilatkozta, hogy élete legjobb jelmeze az az Oberon-jelmez volt, amit még a Bárka Színház legendás Szentivánéji álom előadáshoz terveztem.

Kárpáti Imre

TÜCHLER®

Ahol a nagy dolgok születnek...
...mi ott vagyunk.

Szakértelem 1968 óta
Forduljon hozzánk bizalommal!

info@tuechler.at | +43 1 4001032
1220 Bécs/Ausztria, Rennbahnweg 78

4 Renovation finally completed (BY DR. PÉTER FÜLÖP)

RECONSTRUCTION OF THE CSIKY GERGELY THEATRE IN KAPOSVÁR

This theatre workshop has great traditions and was erected as a summer theatre in 1911. Today, the theatre building is listed and its reconstruction with a budget of 9.5 billion HUF was completed after three-year work in November 2019.

5 History and concept of Theatre Reconstruction (BY JÓZSEF SZALAI)

The theatre building has been extended and furnished with modern technology enabling it to be run as a repertory theatre with its own repertory company.

9 Architectural Reconstruction of the Theatre (BY KRISZTINA L. BALOGH)

A 5000 sq. m extension has been added to the previous Secession-style building, and after functional rearrangement, a new operational building, chamber theatre and rehearsal room/studio have been built.

13 Structural problems of Reconstruction (MÉRŐK ÚJSÁG – BY CSABA HARSÁNYI)

Under the monolith reinforced concrete building with pillar-based framed construction, a sunken foyer and understage have been built with smart technology.

15 Reconstructed Stage Machinery of the Theatre (BY JÁNOS BARNA)

In addition to the modern and automated upper stage machinery, a cylinder revolve 9.7m in diameter and with 3.5m height has been added.

20 Renewal of the Stage Lighting system of the Theatre (BY GÁBOR HORVÁTH)

23 Updated AV Systems of the Theatre (BY ISTVÁN KOZMA – KÁROLY HORVÁTH)

AWARDS OF THE HUNGARIAN SOCIETY FOR THEATRE TECHNOLOGY 2019

27 Tolnay Pál Honorary Award – Proscenium Memorial Ring

Engineering director of Szabad-Tér Theatre István Szolga obtained the Tolnay Pál Honorary Award and theatre consultant and editor-in-chief Iván Szabó-Jilek the Proscenium Memorial Ring.

HUNGARIAN THEATRE PRIZE 2019

28 Distribution of The Hungarian Theatre Prizes (BY IMRE KÁRPÁTI)

The Hungarian Theatre Society granted its awards to outstanding backstage craftsmen in the Capital Circus of Budapest for the tenth time.

We talked to some award winners:

Scenery and engineering director József Szalai – Csiky Gergely Theatre in Kaposvár
Senior props man Béla Szórádi – Petőfi Theatre in Sopron

HOME NEWS

32 VIII. INTERTONE University

Offering exciting sound, light and visual technological presentations, it was organized 13–14 November 2019

NEW 3D TECHNOLOGY

34 Even one swallow may make summer! (BY TAMÁS ROZSONITS)

It was 15 years ago when the research & development company Holografika developed the light-field 3D display.

SOUND TECHNOLOGY

37 Use of radio-frequency production devices within redistributed frequency management (by Gergely Lakatos)

Theatres are strongly affected by the change of frequency distribution in 2020.

SCENERY

40 Town floating on stage (BY GÁBOR MIKITA)

The scenery of the musical Titanic, premiered in 2019, provided a spectacular solution for presentation of sinking of the ocean liner.

VIRTUAL PRODUCTIONS

42 Cunning and magical (BY WIEBKE ROLOFF HALSEY – BTR 6/2019)

Digital projects in music theatre at the Welsh National Opera in Cardiff

46 Lead by VR Technolog (BTR 6/2019)

EU-project first.stage

TECHNOLOGICAL NOVELTIES

52 Beckhoff – Elimex – Luminis

LDI 2019

55 Live Design International Show 2019 (BY ISTVÁN ZENTAI)

FROM THE HISTORY OF SOUND TECHNOLOGY IN THEATRES

57 What (players) have I played with until now? (BY OTTÓ SIMON)

Having been engaged in performance Sound Technology for more than 30 years, the author provides a nostalgic overview on development of players.

HUNGARIAN OPERA DAY

61 Awards (BY IMRE KÁRPÁTI)

Loyalty and excellence of professionals of the Opera House were recognized by Ministerial Diplomas of Merits in the Erkel Theatre.


FESTIVAL OF RURAL THEATRES

63 Award Distribution Ceremony (BY IMRE KÁRPÁTI)

Festival awards were distributed in the Thália Theatre in Budapest.

HIRDETŐINK

AudMax	50. o.	Luminis Kft.	52. o.
AVL Trade Kft.	26. o.	Pelyhe & Társa Kft.	31. o.
Beckhoff Automation Kft.	67. o.	Pelyhe & Társa Kft.	45. o.
Bosch Rexroth Kft.	2. o.	Pelyhe & Társa Kft.	64. o.
Chromasound Kft.	56. o.	Roland East Europe Kft.	53. o.
Elimex Kft.	48. o.	Sceni-Tech	54. o.
Gépbér Színpad Kft.	49. o.	Színpad Automatika Kft.	62. o.
Gépbér Színpad Kft.	60. o.	Színpad- és Emelőgéptechnika Kft.	19. o.
INTERTON Group	33. o.	Tüchler GmbH	49. o.
Lisys-Projekt Kft.	68. o.	Tüchler GmbH	65. o.



Koncert- és színháztechnikától ...



EVENTIONS PRODUCTS BV



... a kinetikus installációkig.

Segítünk kibontakoztatni a kreativitást: PC-alapú vezérléstechnika a Beckhofftól

www.beckhoff.hu/stage

A Beckhoff által kínált PC-alapú automatizálás univerzális, széles határok között skálázható megoldásokat kínál a színpad-, színház- vagy koncerttechnika, a filmstúdiókban, élményparkokban vagy 4D/5D-mozikban alkalmazott speciális effektusok, illetve épületautomatizálási rendszerek számára. A Beckhoff sokrétű termékpalalettája a legkülönfélébb feladatok ellátására alkalmas, segítségével az alkotók kreatív elképzeléseit könnyedén valóra lehet váltani. Az audio- és hangtechnikához vagy multimédia alkalmazásokhoz használt interfészek, valamint a rendszerbe épített DMX, Art-Net™, sACN, PosiStageNet és SMPTE Timecode protokollok, illetve egyéb hangtechnikai műveletek támogatásával minden kreatív színpadi ötletet megvalósító integrált vezérlőrendszer hozható létre.



New Automation Technology

BECKHOFF

P series

A TÖKÉLYRE FEJLESZTETT PONTFORRÁS HANGSUGÁRZÓ

A kompakt, nagy teljesítményű pontforrás hangsugárzók új minőségi szintjét állítja be az új P+ sorozat a kimagaslóan tiszta hangzásnak, a szokásosnál sokkal nagyobb hangnyomásnak, a páratlan sokoldalúságnak, a változtatható magasfrekvenciás lefedettségnek köszönhetően.



A magas frekvenciás lesugárzási tulajdonságok másodpercek alatt megváltoztathatók a mágnesesen rögzíthető hangterelők (P12) vagy a tölcsérek (P8, P10) cseréjével, illetve forgatásával, megkönnyítve a tetszőleges installációs vagy mobil felhasználás beállítását (beleértve a lábmonitorként való használatot).



LISYS-PROJECT
STAGE TECHNOLOGY

www.lisys-project.hu | szinpad@lisys-project.hu | +36 1 307 6209
| 1142 Budapest, Tenegyszem utca 78.

NEXO

nexo-sa.com

Thinking. Inside the box.